Ej extraordinär besvärsrätt för skattskyldig, som icke yrkat avdrag för eftergiven del av ränta å egnahemslån

Av regeringsrättssekreteraren Sven Åke Lindström

Enligt förordningen den 13 mars 1953 om skattefrihet för vissa bidrag till nedbringande av bostadskostnader skulle vid tillämpning av KL och förordningen om statlig inkomstskatt statliga bidrag, som tillgodoförts egnahemsägare genom nedsättning av ränta, icke utgöra för egnahemsägaren skattepliktig inkomst. Den omständigheten, att en vid inkomstberäkningen i och för sig avdragsgill omkostnad helt eller delvis guldits med statliga bidrag, skulle icke föranleda, att avdrag vägrades för omkostnaden i fråga. Från och med 1961 års taxering gäller ändrade bestämmelser. Se härom 19 § samt anvisningar punkt 7 till 24 § och punkt 5 till 25 § KL i lydelse enligt lag den 13 maj 1960.

RR har enligt RÅ 1960 ref. 5 ansett 1953 års förordning tillämplig å eftergift av ränta jämlikt 13 § kungörelsen den 30 juni 1948 om egnahemslån och förbättringslån. Den skattskyldige erhöll vid beräkning av inkomst av egnahemsfastighet avdrag för gäldränta med 1.701 kr., varav 478 kr icke erlagts utan eftergivits enligt bestämmelserna i nyssnämnda kungörelse. Se artikel i Skattenytt 1960 s. 225.

---

knappast alls engagerar allmänheten, samtidigt som den kräver betydligt mindre arbetsinsatser vid uppbördsverket. Sistnämnda minskning motvägs i någon mån genom ökat löpande arbete under året.

RR:s nämnda utslag föranledde många skattskyldiga, som i sina deklarationer ej yrkat avdrag för eftergiven del av ränta å egnahemslån, att i extraordinär väg yrka sådant avdrag. Därvid synes de i allmänhet ha åberopat 100 § första stycket vid 6) i 1956 års TF. Enligt lagrummet må skattskyldig anföra besvär i särskild ordning, om han på grund av felaktighet i deklaration taxerats till väsentligt högre belopp än som svarar mot hans inkomst. Besvärstalan må enligt andra stycket av paragrafen ej upptagas till prövning, med mindre den kan grundas på omständighet eller bevis, varom kännedom saknats vid fastställande av den taxering, vari rättelse sökes, och det framstår såsom ursäktligt att den skattskyldige icke i annan ordning åberopat omständigheten eller beviset till vinnande av en riktig taxering.

I Skattenytt 1961 s. 141 har redogjorts för ett utslag i Kammarrätten, enligt vilket extraordinär besvärsrätt ansetts föreligga i förevarande fall. Kammarrätten ansåg således ursäktlighetskravet uppfyllt.

Frågan om innebörden av kravet på ursäktlighet var uppe i ett av RR den 22 maj 1962 avgjort mål, vilket refererats i Skattenytt 1963 s. 35. Sakfrågan i målet gällde avdrag vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet med kontantmässig redovisning för kostnad för inköp av skördetröska. Den skattskyldige

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:26

A. hade icke yrkat avdrag för sådan kostnad i sin deklaration. RR ansåg icke att extraordinär besvärsrätt förelåg, enär A:s underlåtenhet att i deklarationen yrka avdrag för ifrågavarande kostnad, enligt vad handlingarna i målet utvisade, berott på hans uppfattning om rådande praxis, samt hans underlåtenhet vid sådant förhållande icke framstode såsom ursäktlig. Ett regeringsråd utvecklade sin mening i ett särskilt yttrande, därvid han i fråga om ursäktligheten anförde följande:

"Det återstår då att pröva, om den sista i andra stycket (i 100 § taxeringsförordningen) angivna förutsättningen föreligger, nämligen att det skall framstå såsom ursäktligt att den skattskyldige icke i annan ordning åberopat omständigheten eller beviset. I förstone kan så synas vara fallet. Den skattskyldige avstod från att komma med avdragsyrkandet, därför att han icke utan visst fog räknade med att yrkandet icke skulle bifallas av beskattningsnämnderna. Av förarbetena till taxeringsförordningen framgår tilllika, att hänsyn kan tagas icke blott till sådant förhållande som ovetskap angående existensen av en omständighet eller ett bevis utan även till den skattskyldiges individuella förutsättningar att bevaka sin rätt i taxeringsprocessen. Prövning i särskild ordning skall sålunda kunna beviljas även i fall då den skattskyldiges underlåtenhet berott på att han icke förstått att åberopa omständigheten eller beviset vid den ursprungliga taxeringen. Hänsyn till sådana förhållanden kan för övrigt också tagas vid resning enligt rättegångsbalken, jämför t ex NJA 1942 s. 39.

I det nu aktuella fallet föreligger emellertid icke någon okunnighet från den skattskyldiges sida om skatterättens innehåll på det relevanta området. Han synes — av hans egna i målet lämnade uppgifter att döma — tvärtom ha varit väl medveten om beskattningsnämndernas praxis på området vid ifrågavarande tid. Han har då stått inför valet att, såsom skett, godtaga denna praxis eller att, såsom vissa andra skattskyldiga, försöka få nämnda praxis underkänd i högre instans. I princip har situationen för den skattskyldige varit densamma som för vilken part som helst i vilket mål som helst, vilken efter en bedömning av rättspraxis avstår från att fullfölja en talan. Om utsikterna att vinna framgång för en sådan talan synts större eller mindre, spelar härvidlag icke någon roll. Visar det sig sedan, att en annan part i motsvarande situation kunnat vinna bifall till sin ståndpunkt, bör detta icke kunna åberopas såsom grund för att anlita ett extraordinärt rättsmedel. Underlåtenheten att fullfölja saken beror av vederbörandes fria val och kan, i det hänseende varom här är fråga, icke anses ursäktlig."

Frågan om extraordinär besvärsrätt för egnahemsägare, som underlåtit att yrka avdrag för eftergiven del av ränta, prövades av RR i följande den 9 januari 1963 avgjorda mål.

"TI C. H. Tham angående C. E. Nordströms inkomsttaxering 1959. Vederbörande TN taxerade N. för vissa belopp. Vid beräkning av nettointäkt av en N. tillhörig egnahemsfastighet medgav TN honom därvid avdrag för gäldränta med i deklarationen yrkat belopp 1.674 kr. Hos PN yrkade N. 1960, att avdrag måtte medgivas honom för gäldränta med ytterligare 550 kr, avseende ränta å egnahemslån, som eftergivits av vederbörande myndighet. PN ansåg extraordinär be-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-26 22:06:26